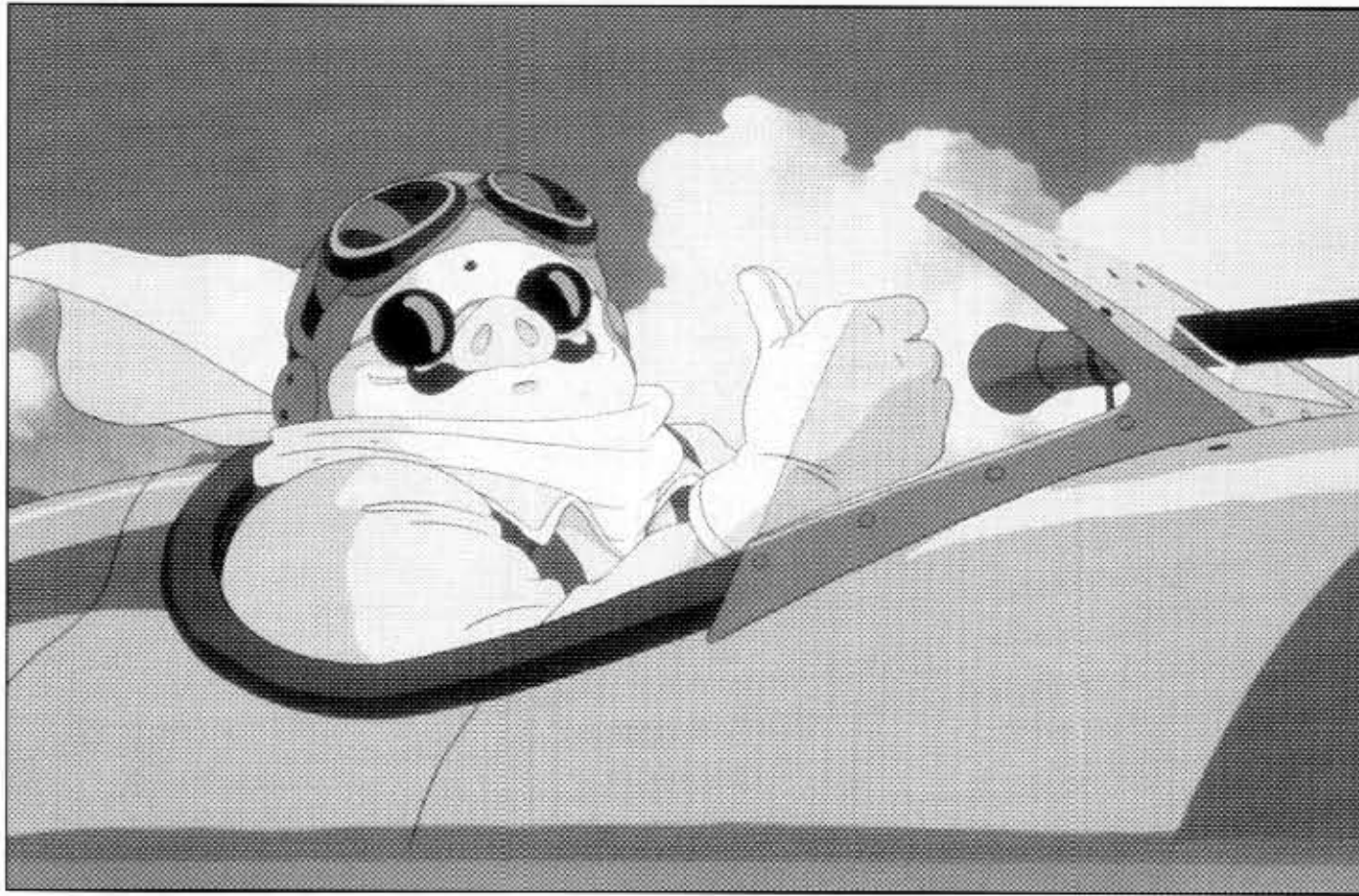

Animaation runsaudensarvi Annecyssa

Porco Rosso

Annecyn animaatioelokuvien festivaali on Akasvanut alansa merkittävimäksi tapahtumaksi. Sen kanssa vuorovuosin järjestetty Zagreb'n festivaali on tunnetuista yleisistä syistä kutistunut olemattomaksi ja muita vakavia haastajia Annecyille ei ole noussut. Lähinnä sellainen voisi olla saksalainen Stuttgartin festivaali, mutta se ei ole vielä vakinnuttanut asemaansa.

Annecyn festivaali pidetään parittomien vuosien kesäkuussa Ranskan Ylä-Savoijin pääkaupungissa Sveitsin kyljessä. Se on animaation tavaratalo, kattaa niin animaation taidemuotona kuin ilmaisukeinonakin. Festivaalin kyljessä toimii Mifa, animaation ja tarvittavan tekniikan

markkinapaikka.

Annecyn viikko on tavallisesti tupattu pullolleen ohjelmaa, niin nytkin. Useiden kilpailusarjojen ja niistä rannalle jääneitä elokuvia esittävien panorama-sarjojen lisäksi erilaisia retrospektiivejä ja muita erikoisnäytöksiä oli kymmeniä.

Näitä olivat mm. laaja katsaus Ranskalaiseen animaatioon vuodesta 1956, Englannin Channel Fourin tuotannon esittely, Japanin velhon Hayao Miyazakin pitkien elokuvien sikermä, iranilainen ja afrikkalainen animaatioelokuva, viime vuosien menestyneimmän studion Aardman Animationsin retrospektiivi, erittäin mielen-

kiintoinen katsaus amerikkalaisiin vuosisatamne kolmen ensimmäisen vuosikymmenen animaatioihin, Tampereen elokuvajuhlilla ja Varkauden kamerassa nähdyn Gerrit van Dijk'n retrospektiivi sekä Tampereella toivottavasti joskus nähtävän puolalais-amerikkalaisen Zbigniew Rybczynskin näyttely. Nämä ja paljon muuta.

Annecyn kilpailusarjoista tärkein on lyhyiden animaatioiden sarja, jossa kilpaili 48 elokuvaa. Sarja oli monipuolisuudessaan mielenkiintoinen, mutta tuomaristo nosti sen voittajaksi pitkän ja alkuihastuksen jälkeen tylsäksi osoittautuvan kanadanranskalaisen veteraanin Frederik Backin kaupungin historiasta kertova *Le Fleuve aux Grandes Eaux*.

Backin palkinto oli selvästi palkinto elämäntyöstä eikä palkinto sarjan parhaasta elokuvasta. Hänen elokuvistaan muistettavin on *Mies joka istutti puita*, tarina yksin kokonaisen metsän kasvattaneesta varhuksesta. Hänen jälkensä on näyttävää, kaunista pastellisävyyistä piirrosta ja animaatio sujuvaa.

Maailman animaatiopalkintoja hallitsee nykyään lähes täysin brittiläinen elokuva, muille heruu vain murusia. Ehkä Backin palkinto oli frankofonisen maailman vastaisku brittiläiselle imperiumille.

Tuomariston erikoispalkinnon sai englantilaisen Mark Bakerin *The Village*. Brittielokuvien rintamaa rikkoa voittajan ohella venäläisen Alexander Petrovin Dostojevski-filmatisointi *Naurettavan miehen uni*.

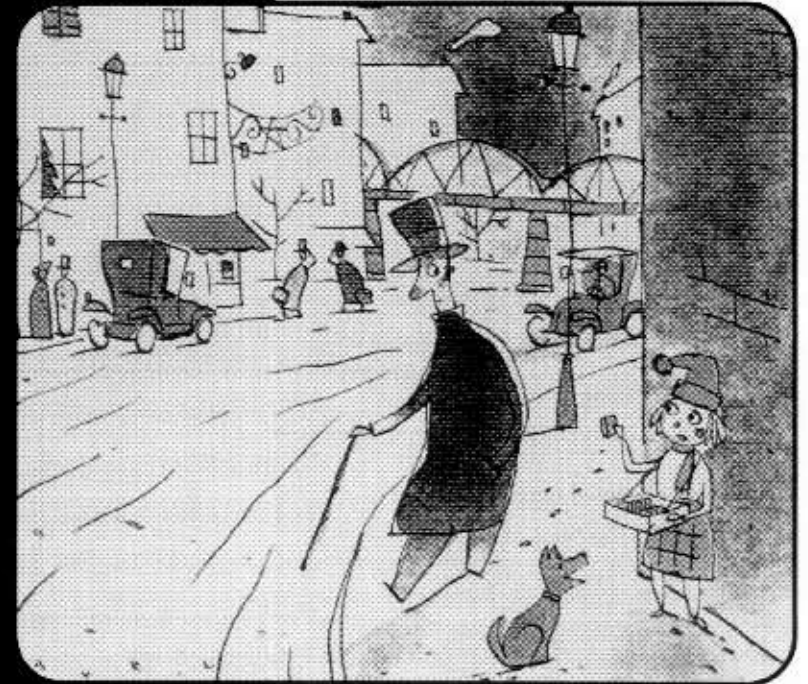
Petrovin tyyli on vaativaa, hän tekee elokuvansa öljymaalauksella muistuttavalla tavalla. Uskomattomalla taidolla - ja todennäköisesti myös työllä - hän saa lopputuloksesta elävän näköisen. Dostojevskin tarinan hän onnistui tavoittamaan, tarina ja sen tekotapa täydensivät toisiaan. Voittajaelokuva nähtiin Tampereella, kuten myös Petrovin aiempi elokuva *Vasikka*, hellyttävä tarina pojasta ja eläimestä.

Pitkien elokuvien pääpalkinto jaettiin Hayao Miyazakin fasismin nousua elävään Italiaan sijoittuvalle melodraamalle Porco Rosso. Se on Japanin elokuvan viime vuosien suuria kassamenestyksiä, kuten Miyazakin elokuvat yleensäkin. Suomessa elokuva nähtiin Rakkautta ja anarkia -festivaalilla syyskuussa.

Annecy on saapumassa viimeiselle rannalle, se ei enää voi kasvaa. Rulliin kirjattuja vieraita oli tänä vuonna 3 800 eikä näyttösten määrää voi enää lisätä. Kaupunkikaan ei enää niele paljon enempää vieraita. Samaan aikaan festivaalin avustuksia on leikattu tuntuvasti. Festivaalijohtaja Jean-Luc Xiberras väläyttelikin mahdollisuutta siirtävä pitämään festivaali joka vuosi.

Heikki Jokinen

Avril: Pieni tulitikkutyttö animaatiisarjasta "Olipa kerran..."

Mitä tulemme näkemään televisioistamme

Syyskuussa Skotlannin Ylämaan pääkaupungissa Invernessissä pidetty Cartoon Forum esitteli animaation toisen puolen; kaupallisen animaatioteollisuuden tulevat elokuvat. Cartoon Forum on kerran vuodessa eri puolilla maanosamme pidettävä tapahtuma, jossa animaation tuottajat kohtaavat niiden rahoittajat ja ostajat.

Forum'n takana on animaatioteollisuuden tukiohjelma Cartoon, joka taas on osa Euroopan yhteisön Media-projektia. Media koostuu 19:stä eri hankkeesta yhteisön audiovisuaalisen tuotannon vahvistamiseksi.

Kulttuuripolitiikka ei sisälly yhteisön raamattuun Rooman sopimukseen, mutta elävä kuva tekee poikkeukseen. Yhteisö suojellee omaa tuotantoaan pumppaamalla sille Median puitteissa 1,4 miljardia markkaa vuosina 1991 - 95.

Suomen liittyminen Euroopan talousaluesopimus ETA:een merkitsee myös mukaan menoa Mediaan. Suomi liittyi sen projekteihin jo maaliskuun alusta tänä vuonna, myös animaatiota tukevaan Cartooniin. Suomen osuus sen kuluista on tänä vuonna 615 000 markkaa, koko jäsenmaksumme Medialle on kuusi miljoonaa.

Cartoonin päätavoite on nostaa maanosamme televisio-animaation eurooppalaisuusastetta. Japanilaiset ja amerikkalaiset elokuvat leviävät niin hyvin, että ne syövät pohjan EY-maiden animaatioteollisuudelta. Tässä se onkin viiden toimintavuotensa aikana onnistunut, eurooppalaisen animaation osuus maanosamme tv-kanavilla on noussut 30:sta prosentista 38:aan prosenttiin.

Tavoitteeseensa Cartoon pyrkii mm. tukemalla eri maiden animaatiostudioiden liittymistä yhteen ryhmäksi, jotka tekevät yhdessä elokuvia. Näin ne ovat vahvempia kuin pienet kansalliset yksiköt. Samoin Cartoon jakaa rahaa koulutuk-

seen ja animaatioelokuvien valmistelutyöhön.

Se tukee vain sellaisia yksittäisiä elokuvia tai sarjoja, joiden yhteispituus on vähintään 26 minuuttia. Mininpitäisyys tekee niistä kelvollisia televisiolle ja karsii ikävän epäkaupalliset lyhytanimaatiot.

Invernessin tapahtuma ei keskity elokuvien taiteellisen panoksen arviointiin, sen tarkoitus on yksinkertaisesti esitellä hankkeet eri maiden televisioyhtiöille, videolevittäjille ja muille rahoittajille sekä sääteleville sekä polkaista siten ne käyntiin.

Rahoittajia ja levittäjiä etsi tällä kertaa 65 valmisteilla olevaa elokuvaa tai sarjaa, joita tekemässä on 185 eri studiota. Hankkeita oli tarjolla kaikista EY-maista, eniten Ranskasta ja Englannista.

Useimmat suunnitelluista hankkeista olivat lapsille, nuorille ei monta vaihtoehtoa ollut. Tekniikaltaan lähes kaikki olivat selluloidianimaatiota, vaha- tai nukkeanimaatio oli harvinainen poikkeus. Helpoimmin rahoittajia löysivätkin piirrosanimaatiot.

Sarjakuva on myös animaatioteollisuuden innoittaja. Saksalainen ohjaaja **Gerhard Hahn** on tekemässä pitkää elokuvaa *Feminax ja Valkürax* saksalaisen feministilehden Emmen sarjakuvapiirtäjä **Franziska Beckerin** sarjakuvaan.

Idea on *Asterixista*, mutta tulkinta on uusi. Feminax ja Valkürax ovat naisten johtaman germaaniheimon sankareita, jotka pitävät urhoollisesti puoliaan miesten launoja vastaan.

Ranskalaisen **Arthur Qwakin** 26-osainen sarja *Orson et Olivia* perustuu **Edithin ja Yannin** palkittuun sarjakuvaan *Basil & Victoria*. Suomeksi Jalavalta tänä syksynä ilmestyvä sarjakuva kertoo Lontoon shunneissa 1887 elävien lasten tarinaa.

Sarjan takana on ranskalaisen Canal plus -televisiokanavan tytäryhtiö Ellipse. Yhtiön tuotantoa ovat mm. televisiossamme pyöriviä *Tintti*-animaatio sekä *Habar*-sarja.

Mielenkiintoinen hanke on myös ranskalainen *Il était une fois... (Olipa kerran)*. Viiden minuutin jaksot koostuvat eri sarjakuvapiirtäjien uudelleen kertomista saduista. Näytepalojen perusteella kokonaisuudesta saattaa tulla mielenkiintoinen, tekijöinä ovat niin **Mandryka**, **Moebius**, **Jano** kuin **Avrilkin**.

Avrilin upea sarjakuvatyyli on siirtynyt hienosti elokuvaan, hänen tarinansa pienestä tulitrikutyöstä on ilmava mutta ilmaiseva. Kukin osa tulee olemaan viisi minuuttia pitkä.

Ranskalainen *Robert Creep* -sarja ei perustu sarjakuvaan, mutta siitä on pyritty tekemään sarjakuvamainen, kohderyhmänä ovat tuottajan sanoin "Music TV -ikäiset". Kuudesta 26 minuutin

esasta on valmiina kaksi.

Creep on pikkumilkki joka elää anomyymissa suurkaupungissa yrittäen selviytyä elämässä parhaansa mukaan. Aina se ei onnistu. Teknisesti sarjakuvamaisuus on toteutettu tekemällä sarjasta mustavalkoinen ja animaatiosta vähäeleinen. Tuloksesta voi olla monta mieltä, yrityksenä Robert Creep on mielenkiintoinen.

Kaupallinen suuren yleisön animaatio ei kohjaa perinteistä vapaata taideanimaatiota, ei ryöskään Invernessin Forimissa. Rakentaakseen siltoja niiden välille Cartoon jakoi kolmannen kerran lyhytanimaatiolle auneettavan palkintonsa Cartoon d'orin.

Kilpaan oikeuttaa palkinto jollakin Cartoonin hyväksymistä kahdeksasta eurooppalaisella animaatiofestivaalilla. Näistä valintalautakunta poimii loppukilpailuun viisi elokuvaa, joista tuomaristo nimeää yhden voittajaksi. kaksi aiempaa palkintoa on mennyt britti-elokuvalle, nyt kaikki viisi ehdokasta olivat jo valmiiksi Britanniassa tehtyjä elokuvia.

Palkintona olleen 35 000 Ecua (240 000 markkaa) sai **Mark baker** elokuvastaan *The Village*. Se oli vasta Bakerin kolmasokuva ja silti hän on ehtinyt jo koota palkintokaappiinsa nipun polkaaleja. Bakerin keveä tyyli on ihastuttavaa ja tarina ahdasmielisistä kyläläisistä kaikkien maiden kansantarujen perusaineistoa. Samaokuva sai kesäkuussa yhden Annecyn palkinnoista.

Silti jokin tökkii. Kokonaisuus on liian sulava, liian itsestäänselvä. Särmiä johon tarttua ei löydy. Toisesta voittajasuosikista, **Barry Purvesin** *Screenplaysta* Bakerin erotti hänen tyyliensä soveltavuus kaupalliseen animaatioon. Ehkä se ratkaisi myös palkinnon kohtalon, Purvesin uutta huovaa ja katsojan omaakin panosta vaativaa tyyliä ei voi siirtää televisiosarjaksi.

Palkinto on tarkoitettu yli 26 minuutin animaation tekoon. Ensimmäisen Cartoon d'orin loistavalla eläintarhan asukkaiden elämäntilitys-elokuvallaan *Creature Comfort* voittanut **Nick Park** sai oman palkintorahoilla tehdyn elokuvansa *Wrong Trousers* ensi-iltaan viime kesäkuussa Annecyssa.

Park on vaha-animaation ehdoton taitaja, *Wrong Trousers* on teknisesti täydellisyttä hipova tarina vanhoista tutuista Wallacesta ja hänen Gromit-koirastaan. Tällä kertaa ne joutuvat rikollisen, kanaksi naamioituneen pingviinin kynsiin.

Elokuva on onnistunut, oikeasti hauska eikä hampaat irvessä-koominen, vauhdikas vaan ei älytöntä koohtotusta. Nick Parkin taito riittää rakentamaan yhden pienen sillan animaation eri lajien välille.

Heikki Jokinen